

Oproep tot indienen van voorstellen voor de O&O opdracht: Analyse proefprojecten differentiatie in de laatste twee jaren van het basisonderwijs en 1B van het secundair onderwijs

Situering

De conceptnota modernisering secundair onderwijs, basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs van 2016 introduceerde 'Proeftuinen voor de derde graad basisonderwijs m.b.t. differentiatie' (zie p. 4-5: https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/VR_2016_3105_DOC%200538_1.pdf). Het wordt als volgt omschreven: "Aandacht voor voldoende differentiatie, voor voldoende ruimte in het programma om leerlingen de eindtermen te laten bereiken is ook in basisonderwijs van belang. Leraren geven aan dat sommige kinderen al van in de derde graad basisonderwijs nood hebben aan meer differentiatie dan vandaag geboden wordt. Met ingang van het schooljaar 2017-2018 zetten we i.s.m. met pedagogisch begeleidingsdiensten gerichte projecten op om te leren welke organisatorische modellen het mogelijk maken dat leerlingen gepast en tijdig geremedieerd worden i.f.v. het behalen van de eindtermen."

In de proefprojecten ligt de focus op het ontwikkelen van **mogelijke pedagogisch-didactische modellen** om leerlingen de eindtermen basisonderwijs te laten bereiken. We gebruiken hierbij een ruime invulling van differentiatie, met aandacht voor remediëring, verdieping en verbreding. De proefprojecten vinden plaats in de **laatste twee jaren van het basisonderwijs** en in **leerjaar 1B van het secundair onderwijs**.

Deze proefprojecten willen een zo breed mogelijk gamma aan scholen bereiken, met diversiteit naar regio en type school (schoolorganisatie, pedagogisch didactisch,...).

Gelet op het belang van de autonomie en het eigenaarschap van de scholen en in lijn met het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit, staan zij zelf in voor de opvolging van het proces, ondersteund door de PBD's. In alle deelnemende scholen maken de PBD's met de scholen een vergelijkbare **beginsituatieanalyse** op (BSA). Hierin komen minstens non-cognitieve uitkomsten¹ bij leerlingen en opvattingen van leraren m.b.t. binnenklasdifferentiatie² aan bod.

Het doel van het gehele project is dan ook het **identificeren, verder laten ontwikkelen en delen van diverse praktijken van differentiatie** om alle leerlingen de eindtermen basisonderwijs te laten bereiken. Op die manier dragen we bij tot de **evidence informed professionalisering** van de lerarenteams, niet alleen van de deelnemende scholen, maar van het gehele onderwijsveld. Bovendien kan dit project inzicht bieden in effectieve begeleidingsinterventies van scholen en cruciale randvoorwaarden hiertoe.

¹ Vandenberghe, N., Cortois, L., de Bilde, J., Verschueren, K., & Van Damme, J. (2011). *SiBO project Vragenlijst Einde Basisonderwijs (schooljaar 2008-2009)*. Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek 2007-2011. Leuven
Struyve, C., Custers, C., Van den Branden, N., Dockx, J., Denies, K. & De Fraine, B (2018). *LiSO-project: Vragenlijst voor vakleerkrachten mei 2017. Technisch rapport*. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

² Coubergs, C., Struyven, K., Vanthournout, G., & Engels, N. (2017). Measuring teachers' perceptions about differentiated instruction: the DI-Quest instrument and model. *Studies in Educational Evaluation*, 53, 41-54.

Sinds september 2018 worden de proefprojecten in de deelnemende scholen uitgerold. De projecten lopen gedurende twee schooljaren. Er nemen een 40-tal scholen deel. De pedagogische begeleidingsdiensten hebben **de regierol** in de realisatie van dit project. De PBD's staan o.m. in voor de selectie en begeleiding van de scholen. Bij de selectie hebben de PBD's er naar gestreefd een zo breed mogelijk gamma aan scholen te bereiken, met diversiteit naar regio en type school (schoolorganisatie, pedagogisch didactisch,...).

Opdracht

De opdracht bestaat uit twee deelopdrachten:

a. In kaart brengen, beschrijven en analyseren van de differentiatiepraktijken

De eerste deelopdracht bestaat erin de diversiteit aan differentiatiepraktijken in deze projecten in kaart te brengen, te beschrijven en te analyseren. Dit onderzoek moet niet enkel ingaan op concrete **acties en resultaten** in de proefprojecten, maar ook op het **implementatieproces** en de cruciale **randvoorwaarden** die zich daarbij stellen. Het moet de bevindingen ook toetsen aan de wetenschappelijke inzichten over differentiatie. Zo verwachten we te komen tot een wetenschappelijk onderbouwd kader over differentiatie. De onderzoekers kunnen beschikken over de resultaten van de BSA, rekening houdend met de privacyregeling.

Dit onderzoeksluik moet, afhankelijk van de gekozen focus van de proefprojecten, onder andere zicht geven op en een analyse maken van :

- (1) de wijze waarop de differentiatiepraktijken plaatsvinden (o.m. pedagogisch didactisch, organisatorisch) om de leerlingen de eindtermen te laten halen.
- (2) bepalende factoren, o.m. bij leerlingen, leraren(teams), de school en in het implementatieproces. We denken daarbij aan pedagogisch-didactisch handelen, schoolorganisatie (organisatie, schoolbeleid (o.m. zorgbeleid), interne kwaliteitszorg, personeelsbeleid, samenwerking, ...), ondersteuning (o.a. rol van de pedagogische begeleidingsdienst), ...
- (3) mogelijke effecten hiervan op leerlingen, leraren(team) en schoolorganisatie.

Diverse **perspectieven** dienen meegenomen te worden, zowel van leerkrachten, leerlingen, begeleiders en ev. andere betrokkenen.

Dit onderzoek moet dus op een wetenschappelijk onderbouwde wijze zicht geven op de mate waarin de proefprojecten een antwoord bieden op de vooropgestelde doelstellingen en effecten en wat daarbij bepalende randvoorwaarden zijn. Daarom wordt een systematische analyse over concrete praktijken heen en een toetsing aan de wetenschappelijke literatuur gevraagd. Bovendien verwachten we dat dit onderzoeksproject inzicht biedt in effectieve begeleidingsinterventies van scholen en de randvoorwaarden hiervoor.

Ontwikkeling van een praktijkgerichte en wetenschappelijk onderbouwde bijdrage ("inspiratiegids") voor het onderwijsveld

De tweede deelopdracht vertaalt de resultaten van de procesevaluatie naar een onderbouwde, voor het brede onderwijsveld toegankelijke, praktijkgerichte bijdrage over het opzetten en uitvoeren van differentiatiepraktijken.

Deze praktijkgerichte bijdrage inspireert leraren(teams) en stelt hen in staat om hun differentiatiepraktijken te analyseren en te versterken. De via het eerste onderzoeksluik verkregen kennis kan zo breder verspreid worden in het onderwijsveld en zo bijdragen tot de

professionalisering van leraren(teams). Dit veronderstelt een nauwe samenwerking met pedagogische begeleidingsdiensten.

Als **eindresultaat** verwachten we:

- een wetenschappelijk rapport (inclusief theoretisch kader en methodologie) (deelopdracht 1);
- een praktijkgerichte toegankelijke brochure of handleiding, o.a. gebaseerd op het wetenschappelijk onderzoek (deelopdracht 2).

We verwachten dat het wetenschappelijk rapport aanbevelingen bevat voor alle relevante actoren die werken rond differentiatie.

Tot slot vragen we de indieners om een voorstel tot verdere communicatie en valorisatie op te stellen.

Timing en opvolging van het onderzoeksproject

De overeenkomst start bij voorkeur op 1 mei 2020 en kent een looptijd van maximaal 18 maanden. De onderzoeksactiviteiten zullen worden opgevolgd door een hiervoor door de secretaris-generaal van het departement Onderwijs en Vorming samengestelde stuurgroep.

Gunningsprocedure

Dit is een O&O-opdracht overeenkomstig de bepalingen van het artikel 32 van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Onder meer instellingen uit het hoger onderwijs en studie- en adviesbureaus komen in aanmerking om een offerte in te dienen.

De offertes moeten ten laatste op 2 maart om 12.00 uur elektronisch worden overgelegd via de e-tendering internetsite <https://eten.publicprocurement.be/>, een elektronische platform in de zin van art. 14, § 7 van de Wet Overheidsopdrachten. Meer informatie kan worden bekomen op de website <http://www.publicprocurement.be> of via de e-procurement helpdesk op het nummer +32 (0)2 790 52 00. Om ontvankelijk te zijn, dienen de offertes volledig en nauwkeurig uitgeschreven te zijn volgens de vormelijke en inhoudelijke vereisten zoals vermeld in het aanvraagformulier en de aanvullende richtlijnen in deze uitnodiging tot het indienen van offertes.

Elk ontvankelijk verklaarde offerte wordt beoordeeld door een commissie hiervoor samengesteld door de secretaris-generaal van het departement Onderwijs en Vorming.

De beoordeling zal gebeuren op basis van volgende criteria:

a. Kwaliteit van de offerte en deskundigheid van de indieners (50/100 punten)

Hierbij wordt enerzijds rekening gehouden met de visie op de opdracht, de mate waarin de methodologie een antwoord kan bieden op de onderzoeksvragen. Ook wordt de beschrijving en verantwoording van alle componenten van het onderzoeksopzet beoordeeld. Er wordt onder meer gekeken naar:

- Een adequaat theoretisch kader om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Het voorstel moet verwijzingen bevatten naar de bestaande wetenschappelijke literatuur over differentiatie enerzijds en (ondersteuning van) implementatieprocessen anderzijds;
- De methodologie om de onderzoeksvragen uit deelopdracht 1 te beantwoorden. Het voorstel moet de dataverzameling, -analyse en rapportering beschrijven en

verantwoorden. Ook de eventuele selectie van de diverse onderwijspraktijken voor deelopdracht 1 dient beschreven en beargumenteerd te worden;

- De methodologie voor de ontwikkeling van de praktijkbijdrage voor deelopdracht 2. Deze dient omschreven en verantwoord te worden. De vorm en inhoud van de praktijkbijdrage dienen aan te sluiten bij de behoeften en context van het basis- en secundair onderwijs;
- De haalbaarheid van het plan van aanpak en bijhorende timing. Er dient een planning en budget beschreven en beargumenteerd te worden.

Anderzijds zal er voor de indieners worden nagegaan in welke mate zij ervaring hebben met de uitvoering van soortgelijke onderzoeksopdrachten. We verwachten van de indieners minstens:

- Ervaring en expertise in soortgelijke wetenschappelijke onderzoeken (inclusief dataverzameling en -analyse) en ontwikkeling van valorisatievormen (bijvoorbeeld een inspiratiegids);
- Vertrouwdheid met theoretische kaders inzake differentiatie;
- Vertrouwdheid met het Vlaamse onderwijslandschap;
- Management- en organisatievaardigheden van het team.

b. Prijs van het voorstel (50/100 punten)

Het voorstel moet een gedetailleerde prijsofferte bevatten in relatie tot de verschillende onderdelen en fasen van het onderzoek. De ingediende prijzen moeten zich situeren binnen de prijsvork van minimum 170.000 en maximum 200.000 euro.

De beoordelingscommissie stelt een gemotiveerde rangschikking van de voorstellen op. Elk onderzoeksvoorstel krijgt een score die gebaseerd is op de hierboven vermelde kwaliteitscriteria en een commentaar die de gegeven score verantwoordt. Als de beoordelingscommissie bijstellingen noodzakelijk acht, kunnen de voorstellen verder onderhandeld worden.

Om gerangschikt te worden dient een voorstel minstens 75% te behalen op het totaal van de bovengenoemde criteria. Die rangschikking zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Onderwijs, die definitief beslist over de gunning.

De modaliteiten van de financiering van het geselecteerde voorstel zullen worden vastgelegd in een overeenkomst gesloten tussen de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs en de geselecteerde inschrijver.

Er wordt een informatiesessie georganiseerd op 4 februari 2020 in lokaal G01 van het Consciencegebouw, Koning Albert II laan 15, te 1210 Brussel. Inschrijving voor deze infosessie kan gebeuren via mail naar Katrijn Ballet (katrijn.ballet@ond.vlaanderen.be) en dit ten laatste op 3 februari 2020 om 10.00 uur. Het verslag van deze informatiesessie zal op www.onderwijs.vlaanderen.be/onderzoek gepubliceerd worden.